

26. WALVIS MET POOTJES

OTT en OVT	
------------	--

Doel	de leerlingen herkennen en vervoegen de pv in de OTT en OVT; zij gaan na wanneer de ene of de andere tijd wordt gebruikt.
Vaardigheden	lezen - spreken - (schrijven) - (luisteren)

Stap 1

Deze stap vestigt de aandacht op het verschil in gebruik op basis van de situatie.

Aanbodfase

1. Houd deze improvisaties kort.
2. De mogelijkheid bestaat dat de leerling ook hier de OTT gebruikt. Dat gebeurt bijvoorbeeld om uit te drukken dat het om een intens beleefde indrukwekkende gebeurtenis ging. U laat dan het best nog een andere leerling aan de beurt. Voort kunt u beide mogelijkheden bespreken bij 3.

Zoekfase

- 3.

Stap 2

Het gebruik van de OTT en de OVT staan hier centraal.

Aanbodfase

1. Terwijl de leerlingen aan deze oefening bezig zijn, oefenen ze niet alleen naar betekenis maar ook naar de vorm.

Walvis met pootjes (1)

De walvis *is* geen vis, maar een zoogdier. Tot nu toe wisten we niet hoe de overgang van vis naar zoogdier gebeurd is, maar daar *komt* nu verandering in. Enkele weken geleden hebben geleerden namelijk de resten gevonden van een walvis die ooit over land liep. Het *gaat* om een skelet van een verre voorouder van deze zeezoogdieren.

De vondst *is* een echte missing link, een belangrijke ontbrekende schakel. Het *is* het eerste directe bewijs voor de stelling dat walvissen *afstammen* van vierbenige zoogdieren die op het land leven. De onderzoekers troffen de resten aan in een geologische afzetting in het Kala Chittagebergte in Pakistan. Zij hebben de nieuwe overgangsvorm tussen land- en zeezoogdieren de naam *ambulocetus natans* ('zwemmende wandelwalvis') gegeven. Het uitgestorven zoogdier was, gestrekt, ruim drie meter lang en woog driehonderd kilogram. Het had korte voorpoten met grote 'handen' en wijd uit elkaar staande vingers. Uit de vrij volledige resten van het skelet *blijkt* verder dat de achterpoten wat langer en de voeten zelfs enorm geweest moeten zijn.

Ambulocetus gebruikte die voeten als peddels terwijl hij zich als otter ‘golvend’ door het water bewoog.

2. Idem

Walvis met pootjes (2)

De walvis is geen vis maar een zoogdier. Tot nu toe **wisten** we niet hoe de overgang van vis naar zeedier gebeurd is, maar daar komt nu verandering in. Enkele weken geleden hebben geleerden namelijk de resten gevonden van een walvis die ooit over land **liep**. Het gaat om een skelet van een verre voorouder van deze zeezoogdieren.

De vondst in een echte missing link, een belangrijke ontbrekende schakel. Het is het eerste directe bewijs voor de stelling dat walvissen afstammen van vierbenige landzoogdieren. De onderzoekers **troffen** de resten **aan** in een geologische afzetting in het Kala Chittagebergte in Pakistan. Zij hebben de nieuwe overgangsvorm tussen land- en zeezoogdieren de naam ambulocetus natans (‘zwemmende wandelwalvis’) gegeven. Het uitgestorven zoogdier **was**, gestrekt, ruim driemeter lang en **woog** driehonderd kilogram. Het **had** korte voorpoten met grote ‘handen’ en wijd uit elkaar staande vingers. Uit de vrij volledige resten van het skelet blijkt verder dat de achterpoten wat langer en de voeten zelfs enorm geweest moten zijn.

Ambulocetus **gebruikte** die voeten als peddels terwijl hij zich als een otter ‘golvend’ door het water **voortbewoog**.

2-4. Verklaar nu waarom je die vormen hebt gekozen. Verwijs naar signaalwoorden in de tekst.

De keuze van de gepaste tijd is eerder gebaseerd op de inhoud en wordt in deze tekst minder ondersteund door signaal- of functiewoorden (tekst 1: nu; tekst 2: tot nu toe en enkele weken geleden).

Zoekfase

5-6.

1.	2.	3.	4.
<i>is</i>	<i>was</i>	wisten	<i>weten</i>
komt	<i>kwam</i>	liep	<i>loopt</i>
gaat	<i>ging</i>	troffen aan	<i>treffen aan</i>
<i>is</i>	<i>was</i>	was	<i>is</i>
<i>is</i>	<i>was</i>	woog	<i>weegt</i>
afstamt	<i>stamde af</i>	had	<i>heeft</i>
blijkt	<i>bleek</i>	gebruikte	<i>gebruikt</i>
		voortbewoog	<i>voortbeweegt</i>

Samengevat

Lesonderwerp

Nu vullen de leerlingen in de voorziene ruimte het lesonderwerp in.

Oefening

U kunt de informatie bij de opdracht "Mijn oma ..." vooraf geven. Daarmee beperkt u wel het aantal mogelijkheden en gaat een stukje taalbeschouwing verloren. Daarom kunt u uw leerlingen ook, individueel of per twee, zonder enige uitleg aan het werk laten, b.v. *Vul de werkwoorden correct in*. Vermoedelijk zullen zij vrij snel om hulp vragen. U kunt zich hier wat op de vlakte houden of u beperken tot een vage hint. Laat achteraf vergelijken en de leerlingen het gebruik van de tijd verklaren.

De eerste dag op internaat

Een scherp belsignaal *klinkt*, driemaal langgerekt na elkaar. We *moeten* allemaal in de rij gaan staan. Zonder treuzelen en volgens nummer. De lerares *knipt* kort met haar vingers en de rij *schuift* als een slang door de lange gangen naar de refter. Iedereen *heeft* er blijkbaar een vaste plaats. Ik *wil* gaan zitten maar het meisje naast mij *trekt* mij weer rechtop.

“Je *moet* wachten op het fluitsignaal”, *fluistert* ze.

Vooraan *staat* een dikke opvoeder. Hij *wacht* uitdagend, met gekruiste armen, tot het stil *wordt*. Zijn zware basstem *galmt* door de enorme ruimte.

“Als er weer met aardappelen *wordt* gegooid, *zal* iedereen daarvoor boeten. Het eten *dient* om op te eten en niet om mee te knoeien!” Bij gebrek aan een fluitje *klapt* hij driemaal in zijn handen.

“Je *had* het mis met je fluitsignaal”, *zeg* ik tegen mijn buurmeisje.

“Hij *moet* het waarschijnlijk smeren,” *lacht* die.

“Hoe *heet* je?” *vraag* ik.

“Anna”, *klinkt* het kortaf.

“*Ben* je hier al lang?”

“Drie jaar . En *praat* niet zo veel, anders *gaan* de anderen er met je eten vandoor. Er *is* nooit te veel.”

Worst, appelmoes en aardappelen. De eerste maaltijd *stelt* niet veel *voor*. Dat *had* ik ook niet verwacht. Ik *kan* nog net een stukje worst bemachtigen.

De eerste dag op internaat

Een scherp belsignaal *klonk*, driemaal langgerekt na elkaar. We *moesten* allemaal in de rij gaan staan. Zonder treuzelen en volgens nummer. De lerares *knipte* kort met haar vingers en de rij *schoof* als een slang door de lange gangen naar de refter. Iedereen *had* er blijkbaar een vaste plaats. Ik *wilde* gaan zitten maar het meisje naast mij *trok* mij weer rechtop.

“Je *moet* wachten op het fluitsignaal”, *fluisterde* ze.

Vooraan *stond* een dikke opvoeder. Hij *wachtte* uitdagend, met gekruiste armen, tot het stil *werd*. Zijn zware basstem *galmde* door de enorme ruimte.

“Als er weer met aardappelen *wordt* gegooid, *zal* iedereen daarvoor boeten. Het eten *dient* om op te eten en niet om mee te knoeien!” Bij gebrek aan een fluitje *klapte* hij driemaal in zijn handen.

“Je **had** het mis met je fluitsignaal”, **zegde** ik tegen mijn buurmeisje.

“Hij **moet** het waarschijnlijk smeren,” **lachte** die.

“Hoe **heet** je?” **vroeg** ik.

“Anna”, **klonk** het kortaf.

“**Ben** je hier al lang?”

“Drie jaar . En **praat** niet zo veel, anders **gaan** de anderen er met je eten vandoor. Er **is** nooit te veel.”

Worst, appelmoes en aardappelen. De eerste maaltijd **stelde** niet veel **voor**. Dat **had** ik ook niet verwacht. Ik **kon** nog net een stukje worst bemachtigen.